

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

Кваліфікаційна наукова праця
на правах рукопису

КЛЮЧНИК ТЕТЯНА ОЛЕКСАНДРІВНА

81(=161.2):[130.2:316.7]

ДИСЕРТАЦІЯ

**КОНЦЕПТ *РОЗУМ* В АНТРОПОЦЕНТРИЧНИХ КОДАХ
УКРАЇНСЬКОЇ ЛІНГВОКУЛЬТУРИ**

Спеціальність 035 Філологія

Галузь знань 03 Гуманітарні науки

Подається на здобуття ступеня доктора філософії

Дисертація містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

_____ Т.О. Ключник

Науковий керівник – **Саєвич Ірина Георгіївна,**

кандидат філологічних наук, доцент

Київ – 2023

АНОТАЦІЯ

Ключник Т. О. Концепт РОЗУМ в антропоцентричних кодах української лінгвокультури. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 035 Філологія. Київський університет імені Бориса Грінченка. Київ, 2023. Дисертаційна робота присвячена дослідженню особливостей об'єктивзації концепту РОЗУМ в антропоцентричних кодах української лінгвокультури.

Актуальність роботи зумовлена увагою сучасної лінгвістики до різноманітних способів взаємодії мови, культури і пізнання, потребою аналізу антропоцентричної основи знакових одиниць мови, міждисциплінарними дослідженнями лексичної семантики, процесів номінації і культурних кодів та активізацією зацікавлень змістовим наповненням вербальної репрезентації концепту РОЗУМ як української лінгвокультурної домінанти. До того ж вичерпного аналізу потребує питання змістового простору концепту РОЗУМ в антропоцентричних кодах української лінгвокультури, що досі не було об'єктом прицільної уваги мовознавців.

Мета роботи – з'ясувати місце і роль концепту РОЗУМ у колективній свідомості представників української лінгвокультурної спільноти, схарактеризувати семантичні особливості одиниць-репрезентантів концепту, а також виявити специфічні лінгвокультурні ознаки інтелектуального, антропного і соматичного кодів, в яких об'єктивовано концепт.

Джерельну базу дисертації становлять: 1) *лексикографічні джерела*: Словник української мови в 11 томах (СУМ), Етимологічний словник української мови (ЕСУМ), Тлумачний словник української мови (ТСУМ), Великий тлумачний словник сучасної української мови (ВТССУМ), Енциклопедичний словник символів культури України (ЕССКУ), Словник староукраїнської мови XIV–XV ст. (ССМ), Сучасний тлумачний словник

української мови (СТСУМ), Практичний словник синонімів української мови (ПССУМ), Філософський енциклопедичний словник (ФЕС), Словник антонімів української мови (САУМ), Словник синонімів української мови (ССУМ), Словник епітетів української мови (СЕУМ), Український асоціативний словник (УАС), Фразеологічний словник української мови (ФСУМ), Українсько-російсько-білорусько-болгарсько-польський словник порівнянь (УРББПСР); 2) *збірники паремій*: Українські приказки, прислів'я і таке інше (Ном), Прислів'я та приказки (ПтП), 3) *джерела текстових прикладів*: художній підкорпус (зокрема тексти письменників ХХ і ХХІ ст.) Корпусу української мови MOVA.info (КУМ).

Наукова новизна роботи зумовлена тим, що вперше в українській лінгвістиці проведено комплексне дослідження концепту РОЗУМ як української лінгвокультурної домінанти; на значному мовному і мовленнєвому матеріалі розглянуто вербалізацію концепту в антропоцентричних кодах етноспільноти; з'ясовано змістовий обсяг, взаємозв'язки та взаємовідношення знакових одиниць-репрезентантів концепту РОЗУМ в інтелектуальному, антропному й соматичному кодах культури; у науковий обіг запроваджено термін «інтелектуальний лінгвокультурний код».

Теоретичне значення виконаного дослідження полягає в застосуванні комплексного підходу до аналізу лінгвокультурного концепту РОЗУМ, уточненні методики виявлення концептуальних ознак і конкретизації поняття «код» з огляду на способи і засоби вербалізації концепту. Напрацьовано підходи щодо залучення широкого спектра мовного та мовленнєвого матеріалу з урахуванням механізмів концептуальної метафори й метонімії. Показано, що лінгвокультурні коди можуть бути проаналізовані і як самостійні явища, і як взаємозалежні, що дає можливість розглянути одиниці-репрезентанти концепту у складі різних лінгвокультурних кодів і встановити численні змістові зв'язки між ними. Уточнено методи та прийоми концептуального аналізу. Результати

дослідження сприяють поглибленню і доповненню розуміння лінгвокультурного концепту.

Практичне значення отриманих результатів убачаємо у поглибленні фактичної бази знань, що уможливила реконструкцію орієнтирів національного сприйняття інтелектуальних здібностей людини. Систематизований теоретичний і мовний матеріал може бути використаний під час укладання ідеографічних словників і навчальних посібників, а також у процесі викладання вишівських курсів з лексикології української мови, лінгвокультурології, когнітивної лінгвістики, психолінгвістики і загального мовознавства. Напрацьована методика й результати дослідження можуть бути застосовані у науковій діяльності магістрантів, аспірантів і науковців, зацікавлених проблемами взаємозв'язку мови, свідомості та культури.

У *Вступі* дисертації наголошено на основних структурних компонентах роботи: актуальності, меті, завданнях, об'єкті та предметі дослідження, розкрито наукову новизну, теоретичне і практичне значення результатів роботи, зазначено дані щодо апробації дослідження тощо. У трьох розділах дисертації запропоновано комплексний аналіз мовної репрезентації концепту РОЗУМ і визначено особливості його кодування в українському лінгвокультурному просторі.

Перший розділ присвячено проблемі вивчення інтелекту в сучасному гуманітарному знанні, теоретичним засадам дослідження концептів, специфічним виявам їх структурування та особливостям вербалізації, питанню виокремлення лінгвокультурних кодів, а окрім того, окресленню критеріїв, що дозволяють кваліфікувати концепт РОЗУМ як українську лінгвокультурну домінанту, й методиці концептуального аналізу, застосованій у роботі.

У *другому розділі* розглянуто номінативний простір РОЗУМ, парадигматичну й синтагматичну організацію одиниць-репрезентантів концепту, окреслено структуру відповідного лексико-семантичного поля і з'ясовано концептуальні механізми вторинної номінації знаків-

репрезентантів концепту РОЗУМ, що демонструють його місце в смисловому континуумі української лінгвокультури.

У *третьому розділі* на матеріалі лексичних, фразеологічних і паремійних одиниць висвітлено організацію антропоцентричних кодів у сфері інтелекту в давньому та сучасному вимірах української лінгвокультури, сформульовано поняття інтелектуального коду, виявлено особливості взаємозв'язків мовних знаків, що об'єктивують інтелектуальний, антропний, соматичний та інші коди культури, й систематизовано прототипні уявлення про розумові здібності людини.

Отримані результати дали змогу сформулювати *висновки*, що стосуються складної організації концепту і різнорівневих засобів їх вербалізації. Уперше в українській лінгвоконцептології на значному фактичному мовному і мовленнєвому матеріалі з урахуванням актів первинної і вторинної номінації розглянуто вербалізацію концепту РОЗУМ в антропоцентричних кодах українського лінгвокультурного простору; обґрунтовано та potwierджено статус концепту РОЗУМ як української лінгвокультурної домінанти; виявлено способи кодування інтелектуальних здібностей людини й організацію знаків-репрезентантів концепту в цілісній системі антропоцентричних кодів української культури.

Показано, що РОЗУМ у номінативному просторі постає як багат шарове утворення, репрезентоване одиницями різного рівня складності (лексем, фразем і паремій). Методи, застосовані в дослідженні, забезпечують з'ясування різнобічного характеру системних зв'язків мовного і ментального складників концепту.

Іменем концепту визначено лексему *розум*, що є домінантою відповідного лексико-семантичного поля і вирізняється з-поміж інших складників парадигматичних об'єднань високою частотністю, полісемантичністю, словотвірним потенціалом, функціонуванням у складі значної кількості фразеологічних одиниць і паремій. На підставі аналізу семантики лексичних одиниць поля зафіксовано основні когнітивні ознаки,

що формують смисловий континуум РОЗУМ: ‘людина’, ‘ментальна діяльність’, ‘пізнання’, ‘позитивна оцінка’, ‘ментальні операції’, ‘практична діяльність’, ‘досвід’, ‘емоція’, ‘спроможність / неспроможність (до інтелектуальної діяльності)’.

У дослідженні детально окреслено парадигматичні та синтагматичні відношення між одиницями, що вербалізують досліджуваний концепт. Виявлено структуру лексико-семантичного поля «розум», одиниці якого формують ядро, дальню та ближню периферію. Встановлено, що одиниці поля згруповані на підставі класем ‘предмет’, ‘ознака’, ‘дія’.

Образний і ціннісний складники концепту, які є свідченням його високої аксіологічної маркованості для представників української лінгвокультурної спільноти, розглянуто на матеріалі атрибутивних словосполук, даних асоціативного експерименту, метафоричних і метонімічних перенесень назви у текстовій реалізації.

З’ясовано лінгвокогнітивні механізми вторинної номінації одиниць-репрезентантів концепту. На матеріалі проаналізованих контекстів виокремлено концептуальні моделі метафоричних перенесень: РОЗУМ – ЦЕ ІСТОТА (ЛЮДИНА, ТВАРИНА), РОЗУМ – ЦЕ РІЧ, РОЗУМ – ЦЕ СТИХІЯ, РОЗУМ – ЦЕ САКРАЛЬНА СУТНІСТЬ, РОЗУМ – ЦЕ МАШИНА, РОЗУМ – ЦЕ ВЕРХ/ВЕРШИНА, РОЗУМ – ЦЕ РУХ, РОЗУМ – ЦЕ СВІТЛО, РОЗУМ – ЦЕ ДОСВІД, а також основні типи метонімічних моделей (атрибутивний, локальний, темпоральний, каузальний, синекдохічний). Виокремлені донорські зони демонструють особливість репрезентації сукупності знань про розум як феноменальну властивість людини розумної у концептуальному просторі української лінгвокультурної спільноти.

Сформовано склад і змістове наповнення антропоцентричних лінгвокультурних кодів, у яких об’єктивовано концепт РОЗУМ. Специфічними для досліджуваного концепту кодами є інтелектуальний, антропний і соматичний, репрезентовані значною кількістю лексичних, фразеологічних і паремійних одиниць. Визначено базові архетипні опозиції,

що структурують коди («верх – низ», «високий – низький», «старший – молодший», «чоловічий – жіночий»), а також сучасну опозицію «раціональне – чуттєве».

Запроваджено поняття «інтелектуальний лінгвокультурний код», встановлено особливості його ідеографічної організації та зроблено висновок про давню основу кодування інформації про розум як особливість людської істоти, що в культурі нового часу зазнає впливу науково-технічного прогресу. На фразеологічному та паремійному матеріалі відповідно до розумових здібностей з'ясовано стереотипи поведінки людини.

Антропний лінгвокультурний код розглянуто як взаємодію мовних знаків, що репрезентують діалектично пов'язані концепти РОЗУМ і ГЛУПОТА. Код структуровано відповідно до ідеографічної класифікації численних назв осіб, фразеологічних і паремійних одиниць на підставі ознак наявності / відсутності розумових здібностей з урахуванням вікових і гендерних критеріїв, що доводять стереотипні уявлення про людину розумну, сформовані у свідомості носіїв української мови.

Соматичний код є одним із найбільш архаїчних. Розглянуто семантику соматизмів у складі фразеологічних одиниць за ознакою 'розумові здібності' людини та зроблено висновок про домінування метонімічної моделі у формуванні переносних значень назв людського тіла.

Окреслено прототипи інтелектуальної характеристики людини з огляду на лінгвокультурний код її реалізації. Особливості репрезентації інтелектуальної ознаки як прототипної у складі численних кодів доводить факт, що інтелект є базовою властивістю людини, необхідною для її успішної реалізації в соціумі.

Описана і деталізована методика аналізу лінгвокультурного концепту забезпечує нові можливості в дослідженні ключових одиниць культури з урахуванням їх об'єктивації у складі лінгвокультурних кодів, що відповідає антропоцентричному вектору сучасної лінгвістики.

Ключові слова: лінгвокультурологія, українська мова, українська лінгвокультурна спільнота, концепт РОЗУМ, лінгвокультурний код, мовний знак, лексема, мовна репрезентація концепту, лексико-семантичне поле, фразеологічні одиниці, паремії, концептуальна метафора, концептуальна метонімія, прототип.

ABSTRACT

Kliuchnyk T.O. The concept of *MIND* in antropocentric codes of Ukrainian linguistic culture. – Qualification Scientific Work submitted for consideration.

A dissertation for the DPh degree with a specialization 035 in Philology. Borys Grinchenko Kyiv University. Kyiv, 2023. The dissertation is dedicated to the research of peculiarities of objectification of the concept of MIND in anthropocentric codes of Ukrainian linguoculture.

The relevance of this work is driven by the attention modern linguistics is paying to the various ways language, culture and cognition. It necessitates an analysis of the anthropocentric foundation of linguistic units, interdisciplinary research into lexical semantics, the processes of nomination, and cultural codes, as well as the activation of interests in the semantic representation of the concept MIND as a Ukrainian linguocultural dominante. Furthermore, what requires an exhaustive analysis is the issue of the semantic space of the MIND concept within anthropocentric codes in Ukrainian linguocultural contexts, which has not yet been the subject of targeted linguistic scrutiny.

The aim of this work is to elucidate the place and role of the MIND concept in the collective consciousness of representatives of the Ukrainian linguocultural community, to characterize the semantic peculiarities of concept-representing units, and to identify the specific linguocultural features of intellectual, anthropocentric, and somatic codes in which the concept is objectified.

The source base of the dissertation includes: 1) *lexicographic sources*: Dictionary of the Ukrainian Language in 11 Volumes (DUL), Etymological dictionary of the Ukrainian language (EDUL), Encyclopedic dictionary of cultural symbols of Ukraine (EDCSU), Explanatory Dictionary of the Ukrainian Language (EDUL), Dictionary of the Old Ukrainian language of the XIV–XV centuries (DOUL), Comprehensive Explanatory Dictionary of the Contemporary Ukrainian Language (CEDCUL), Modern Explanatory Dictionary of the Ukrainian Language

(MEDUL), Practical Dictionary of Synonyms in the Ukrainian Language (PDSUL), Philosophical Encyclopedic Dictionary (PED), Dictionary of Antonyms in the Ukrainian Language (DAUL), Dictionary of Synonyms in the Ukrainian Language (DSUL), Dictionary of Epithets in the Ukrainian Language (DEUL), Ukrainian Associative Dictionary (UAD), Phraseological Dictionary of the Ukrainian Language (PDUL), Ukrainian-Russian-Belarusian-Bulgarian-Polish Dictionary of Comparisons (URBBPDC); 2) *collections of proverbs*: Ukrainian Sayings and Proverbs, and the like (USP); Proverbs and Sayings (P&S); 3) *sources of textual examples*: the artistic subcorpus (particularly, texts of the writers from the 20th and 21st centuries) of the Ukrainian Language Corpus MOVA.info (ULC).

The scientific novelty of this work is rooted in the fact that, for the first time in Ukrainian linguistics, a comprehensive study of the MIND concept as a Ukrainian linguocultural dominant has been conducted. Extensive linguistic and speech material was used to explore the verbalization of the concept in the anthropocentric codes of the ethnocommunity. The research has clarified the content, interrelationships, and correlations of signifying units representing the MIND concept in the intellectual, anthropocentric, and somatic codes of culture. Additionally, the term «intellectual linguocultural code» has been introduced into scientific discourse.

The theoretical significance of this research lies in the application of a comprehensive approach to the analysis of the linguocultural concept of MIND, refining the methodology for identifying conceptual features, and specifying the concept of «code» with respect to the ways and means of verbalizing the concept. Approaches to involving a wide range of linguistic and speech materials, taking into account the mechanisms of conceptual metaphor and metonymy, have been developed. It has been demonstrated that linguocultural codes can be analyzed both as independent phenomena and as interdependent ones. This allows for an examination of concept-representing units within various linguocultural codes and the establishment of numerous semantic relationships between them. The research

has refined methods and techniques of conceptual analysis, contributing to a deeper and more comprehensive understanding of the linguocultural concept.

The practical significance of the obtained results is seen in deepening the factual knowledge base that enabled the reconstruction of the national perception of human intellectual abilities. The systematized theoretical and linguistic material can be of help in the compilation of ideographic dictionaries and educational manuals, as well as in the process of teaching university-level courses on the lexicology of the Ukrainian language, linguacultural studies, cognitive linguistics, psycholinguistics, and general linguistics. The developed methodology and research results can be applied in the scientific work of master's students, postgraduates, and researchers interested in the issues of the interrelation of language, consciousness, and culture.

The Introduction of the dissertation emphasizes the main structural components of the work: its relevance, objectives, the object and subject of the research, scientific novelty, theoretical and practical significance of the results, and provides information regarding the research's verification, among other things. The three chapters of the dissertation offer a comprehensive analysis of the linguistic representation of the concept of «MIND» and identify the peculiarities of its encoding within the Ukrainian linguocultural space.

The first chapter addresses the issue of studying intellect in contemporary humanities, the theoretical principles of concept research, specific manifestations of their structuring, and the peculiarities of verbalization. It also discusses the differentiation of linguocultural codes and outlines the criteria used to qualify the concept of «MIND» as a Ukrainian linguocultural dominant. Additionally, the conceptual analysis methodology applied in the research is described.

The second chapter delves into the nominative space of «MIND», the paradigmatic and syntagmatic organization of concept representative units, outlines the structure of the corresponding lexical-semantic field, and elucidates the conceptual mechanisms of secondary nomination of concept representative signs.

These mechanisms demonstrate the place of «MIND» in the semantic continuum of Ukrainian linguoculture.

The third chapter uses lexical, phraseological, and paremiological units to illuminate the organization of anthropocentric codes related to intellect in both the old and contemporary dimensions of Ukrainian linguoculture. It introduces the notion of an «intellectual code», identifies the peculiarities of relationships between linguistic signs that objectify intellectual, anthropic, somatic, and other cultural codes, and systematizes prototype conceptions of human intellectual abilities.

The obtained results have allowed for the formulation of *conclusions* that concerning the complex organization of the concept and different means of their verbalization. For the first time in Ukrainian linguoconceptology, based on substantial factual linguistic and speech material and considering acts of primary and secondary nomination, the verbalization of the concept «MIND» within the anthropocentric codes of the Ukrainian linguocultural space has been examined. This research has provided the rationale and confirmation of the status of the concept «MIND» as a Ukrainian linguocultural dominant. Furthermore, the study has revealed the methods of encoding human intellectual abilities and the organization of concept representative signs within the integrated system of anthropocentric codes within Ukrainian culture.

It is demonstrated that within the nominative space, the concept of «MIND» manifests as a multi-layered formation, represented by units of varying complexity, including lexemes, phrasemes, and paremiological expressions. The methods employed in this research facilitate the exploration of the multifaceted nature of systemic relationships between the linguistic and mental components of the concept.

The lexeme *mind* (*розум*) has been determined as the concept's name, which acts as a dominant in the corresponding lexical-semantic field. It distinguishes itself among other elements within paradigmatic groupings through its high frequency, polysemy, derivational potential, and use in a significant number of

phraseological units and proverbs. Based on the analysis of the semantics of lexical units within this field, the main cognitive features that shape the semantic continuum of «MIND» have been identified, including 'human,' 'mental activity', 'cognition', 'positive evaluation', 'mental operations', 'practical activity', 'experience', 'emotion', 'ability/inability' (for intellectual activity).

The research extensively delineates the paradigmatic and syntagmatic relationships between units that verbalize the investigated concept. The structure of the lexical-semantic field of *mind* (*розум*) has been identified, with its units forming the core, distant, and near periphery. It has been recognized that the units in the field are grouped based on the classes of 'object', 'attribute', and 'action'.

The figurative and axiological components of the concept, which serve as evidence of its high axiological marking for representatives of the Ukrainian linguocultural community, are examined through attributive word combinations, associative experiment data, and metaphorical and metonymic transfers in textual realization.

The linguo-cognitive mechanisms of secondary nomination of concept representative units have been determined. Based on the analyzed contexts, conceptual models of metaphorical transfers have been distinguished: «MIND IS A BEING (HUMAN, ANIMAL)», «MIND IS AN ENTITY», «MIND IS AN ELEMENT», «MIND IS A SACRAL ESSENCE», «MIND IS A MACHINE», «MIND IS A SUMMIT», «MIND IS MOTION», «MIND IS LIGHT», «MIND IS EXPERIENCE». Additionally, the main types of metonymic models (attributive, locational, temporal, causal, synecdochical) have been identified. The donor zones extracted demonstrate the peculiarity of representing the body of knowledge about mind as a phenomenal attribute of an intelligent human in the conceptual space of the Ukrainian linguocultural community.

The composition and content of anthropocentric linguocultural codes embodying the concept of MIND have been formulated. Specific to the investigated concept are the intellectual, anthropic, and somatic codes, represented by a significant number of lexical, phraseological, and paremiological units.

Fundamental archetypal oppositions that structure these codes have been identified, including «top – bottom», «high – low», «elder – younger», «male – feminine», and modern opposition «rational – sensory».

The notion of the «intellectual linguocultural code» has been introduced, and the specifics of its ideographic organization have been established. It is concluded that the coding of information about mind has an archaic foundation, reflecting the peculiarity of a human being, influenced by the scientific and technological progress in the culture of modern times. Based on phraseological and paremiological material, stereotypes of human behavior have been determined in accordance with their intellectual abilities.

The anthropic linguocultural code is considered as the interaction of linguistic signs representing dialectically related concepts of MIND and FOLLY. The code is structured according to an ideographic classification of numerous personal names, phraseological, and paremiological units based on criteria related to the presence or absence of intellectual abilities, including age and gender considerations, which reflect the stereotypical perceptions of who can be called smart in the consciousness of Ukrainian language speakers.

The somatic code is one of the most archaic. The semantics of somatisms within phraseological units with the feature of 'intellectual abilities' of a person have been examined, and it is concluded that metonymic models dominate in the formation of figurative meanings related to the human body.

The prototype semantics of the intellectual characteristic of a person is outlined with respect to the linguocultural code of its realization. The peculiarities of representing the intellectual feature as a prototype one within numerous codes demonstrate that intellect is a fundamental property of a person, necessary for their successful realization in society.

The described and detailed methodology for analyzing the linguocultural concept provides new possibilities for researching key cultural units considering their objectification within linguocultural codes, which corresponds to the anthropocentric direction of contemporary linguistics.

Keywords: linguoculturology, Ukrainian language, Ukrainian linguocultural community, the concept of MIND, linguocultural code, linguistic sign, lexeme, linguistic representation of the concept, lexical-semantic field, phraseological units, proverbs, conceptual metaphor, conceptual metonymy, prototype.

СПИСОК НАУКОВИХ ПУБЛІКАЦІЙ ЗДОБУВАЧА

Наукові статті, опубліковані в наукових виданнях, включених на дату опублікування до переліку наукових фахових видань України

1. Саєвич І.Г., Ключник Т.О. Номінативний простір «РОЗУМ» в українській лінгвокультурі. *Вісник Запорізького національного університету: Збірник наукових праць. Філологічні науки*. 2018. №1. С. 148 – 154. ISSN видання 2414-9594. DOI <https://doi.org/10.26661/2414-9594-2018-1-17>. URL: <http://journalsofznu.zp.ua/index.php/philology/article/view/589/551>.
2. Ключник Т.О. Фразеологічна репрезентація концепту РОЗУМ в українській мовній картині світу. *МОВА І КУЛЬТУРА*. (Науковий журнал). К.: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2019. Вип. 22. Т. II (197). С. 106 – 112. ISSN видання 2522-493X. URL: <https://burago.com.ua/wp-content/uploads/2020/07/197.pdf>.
3. Ключник Т.О. Поняття коду в лінгвістичних студіях. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. 2021. №35. Т. 3. С. 111 – 116. ISSN видання 2308-4855 (Print), 2308-4863 (Online). DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/35-3-15>. URL: http://www.aphn-journal.in.ua/archive/35_2021/part_3/17.pdf.

Публікації, у яких додатково відображені результати дослідження

(статті в інших виданнях, матеріали конференції тощо)

1. Ключник Т.О. Репрезентація концепту РОЗУМ у паремійному фонді української мови. *Закарпатські філологічні студії*. 2020. №14. Т. 2. С. 45 – 49.
2. Ключник Т.О. Об'єктивація ціннісного складника концепту РОЗУМ в українському паремійному фонді. *Сучасна філологія: актуальні наукові проблеми та шляхи вирішення*: матеріали міжнародної науково-практичної конференції, 24 – 25 квітня 2020 року. Одеса. С. 16 – 19.
3. Ключник Т.О. Концепт РОЗУМ у соматичному коді української лінгвокультури. *Актуальні напрями й течії філологічних досліджень в умовах складного сьогодення*: матеріали міжнародної наукової конференції, 29 – 30 липня 2022 року. Рига. С. 25 – 28.
4. Ключник Т.О. Прототипи інтелектуальної діяльності в українських лінгвокультурних кодах. *Стратегії розвитку та пріоритетні завдання філологічних наук*: матеріали міжнародної науково-практичної конференції, 21–22 липня 2023 року. Запоріжжя, 2023. С. 14 – 16.